

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Fél évre . . 40 L — b.
 Negyed évre 20 L — b.
 Egy hóra . . 7 L — b.
 Nyiltér sora 6 L — b.
 Fird. petitsora 3 L — b.

SZÉKELY UJSÁG

Kézdivásárhely és Vidéke Gazdasági Egyesületének hivatalos lapja.

Megjelenik
 hetenként kétszer:
 csütörtökön és
 vasárnap reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Soseaua Gen. Averescu-ut 4.

Felelős szerkesztő: Dr. I. Diócs Odón.

Kiadja a Societate Anonima Tipografia Targul-Sacuilor.
Kézdivásárhelyi Könyvnyomda Részvénytársaság.

Segédszerkesztő: Kovács J. István.

Szétbomlott a lausannei konferencia.

A törökök nem irták alá a békeszerződést és kijelentették, hogy az eléjük terjesztett tervezetnek csak néhány részét tartják magukra nézve kötelezőnek. A konferencia tagjai el is utaztak Lausanné-ból.

Törökországban a háborús hangulat erősen feszült. Kemal pasa Szmirnában sor ezer főnyi közönség előtt ismertette a lausannei konferencia eseményeit. Beszéde végén fölvetette a kérdést, hogy a jelen feltételek mellett hajlandók-e elfogadni a békét?

— Nem fogadjuk el, jöjjen a háború, nem ijedünk meg az angoloktól.

A keleti kérdés megoldásánál különös aggodalmat kelt Oroszország magatartása. Az Izvestia cikket ír, hogy a háborús felhők egyre sürűbben emelkednek Európa ege fölé.

A lausannei események háttérében.

Angol-francia érdekelleték. - Törökország kizsárolása Európából. - A török hadsereg offenzívára készül.

A lausannei eseményeknek háttérében nemcsak a konferencia bukása áll, hanem az a tény is, hogy a franciák ki akarják játszani Angliát és az antantot, melynek kötelekei már a párisi konferencián meglazultak.

A franciák visszavonták csapataikat Csannaktól és Harrington tábornok kénytelen volt a franciák frontját is átvenni. Az angol sajtó keserűen jegyzi meg, hogy mily kevés hálát mutat ki Franciaország a Ruhr-vidéken történt jóakaratu semlegességért. Lehetséges, hogy a francia magatartás az angol álláspontot is meg fogja változtatni a Ruhr-kérdésben, de lehet, hogy e probléma kikapcsolódik és a görög-angol haderők Konstantinápoly ellen vonulnak és megkísérlik Törökországot végleg kizsárolni Európából.

Kétségtelenül megállapítható, hogy a világpolitikai feszültség a szovjethatalmak malmára hajtja a vizet. Ludendorff nyilatkozata szerint Oroszország, ha e pillanatban nem is offenzívaképes, de alighanem legkésőbb májusban akcióba fog lépni.

A francia lapok is hosszú cikkekben jelentik, hogy Oroszország, melynek sikerült néhány héttel ezelőtt az összes szovjetállamokat egy szövetséggé összekovácsolni, most a területi integritás eszméjét játsza ki és így minden orosz ellenforradalmi mozgalomnak előretörését is megakadályozza. Csicserin bejelentette, hogy a lausannei szerződést, ha a törökök alá is írják, magára nézve kötelezőnek nem tartja. Curzon is kijelentette, hogy ő nem szőnyegkereskedő a galatai hídfő előtt, nem alkuszik.

A török hadsereg offenzívájának súlypontja a mossuli harcra helyeződik át. Angorai jelentés szerint Angorából elindultak a török csapatok Mossul irányába.

A török csapatok százötven kilométernyire vannak Mossultól.

Forrongó világ.

Egyetlen őszinte szó nem hangzik el ebben a szomorú, kiábrándulásokkal telt, kráterként forrongó világban.

A franciák ide mentek, az amerikaiak vissza, az angolok ezt mondták, az olaszok visszasiyták, a népszövetség összeülni készül, — de mindig post mortem — és így tovább.

Az ember majd belebolondul, beleszédül a politikai élet eme forrongó zagyvalékába. Minden nap új csodát hoz, új halandókat, új igazságokat s új próféták lépnek a politikai élet küzdőterére, harcra vértet, magasra emelt fehér zászlóval.

Ember! Quo vadis? Hol az annyit emlegetett kultúra, melynek magasztos védelmében nemzetek lettek hatalmassá és nemzetek sülyedtek el. Hol az emberi méltóság, erkölcs, történelmi fejlődés, évezredeknek keserves, kínos munkája? Egy felhőkarcoló piramis, rabláncra fűzött, nyöszörgő rabszolgák sóhajával és vérével kevert gigászi munka, mely rombadől egy gyöngye fuvalomra.

Sűrű, emésztő köd a világban mindenfelé. Láncairól elszabadult a gőg, a dölyf, az indulat s béklyóba verve az ész, az akarás munkáját fekevesztett dühvel üvöltve dönti halomra, a mi szép, a mi nemes, a mi örökös.

Hiába! Nincs abszolút nyugalom a földön.

Még be sem gyógyult vérző szívünk, még el sem hantoltuk halottainkat, még fel sem száradt arcunkról a gyászos könny, — sőt felhők vetítik előre árnyékukat.

Jégvirág.

— Szabó Jenő. —

Oh, mily csodás vagy, halvány jégvirág!
 És mily gyönyörű almodva nézni rád!
 Álmodni téiben bűbajos nyarat,
 Mig dermedésben szunnyad a világ,
 Csókos mosolygást, meleg sugarat!

Ott künn pihen a fáradt fergeteg,
 Mint láz után a kimerült beteg;
 Diderő fákön sűrű dörgerezd —
 Szemem ha rávet egy tekintetet,
 A testem, lelkem benn is fázni kezd.

De ablakomra, lám, nyár bontogat
 Fehér virágot, pálmalombokat
 És nyárba látó lelkem elfeled
 Vacogva átélt bőszi viharokat,
 Bus szemfedőket lengető telet.

Remekmű rozzant, régi ablakon!
 Nem alkothat egy kontár kéz vakon!
 A zordon éjben itt járt valaki
 S álmodva téiben bűbajos nyarat
 A lelke álmát itt rajzolta ki!

Egy messze délről zord északra vert
 Dacos tündér, ki lázadni mert
 S akit büntető végzet üz tova,
 A rég elvesztett ősi tündéri kert
 Varázsát nem felejt el soha!

Egy örület, egy őrző hatalmi téboly lett urrá az emberek felett. Naggyá lenni, hatalmassá a mások elszórt, megcsontított hulláin is keresztül. S aztán igazságot szolgáltatni.

S ez a világ még törvénykezik, jogot, igazságot osztogat, mikor pillanatokkal előbb lábbal tiporta azt s keze még szennyes a rátapadó vértől.

Egy szó, egyetlen őszinte szó nem hangzik el. Hallunk azonban az őszinteség köntösébe bujtatott nagyképtű, körmönfont és világba dobott krisztusi kijelentéseket.

... Aztán jönnek az igék, a hamis jel-szavak s megint megindul a milliók áradata a világ nagy mézarszékére.

Mi pedig élni akarunk, élni krisztusi szeretetben, tradicionális tisztességben, becsületben. Mi építeni, alkotni akarunk parányi tehetségünk utolsó szikrájával is és nem zuzni, rombolni.

Mi nem akarjuk a balkán sötétségét, a Szahara tikkasztó forróságát, India rejtelmes dsungeleit. Nem szomjuhozzuk a Kongó négeinek vad, harci lármáját, Észak-Amerika lázas, bűnös kincsesbányáit, nem akarjuk az oceánok korlátlan hegemoniáját. Csupán nyugalmat, békességet, hol a kultúra hajtásai megerősödhetnek, törzsszé duzzadhatnak.

S ha a franciának mindaz kell, mitől lelkünk irtózik, hagyják magára, hadd tombolja ki magát hatalmi őrzőgésében, — mig súlyos öklével rá nem sújt a történelmi nagyok kellehetetlen, ominózus végzete.

Haas Sándor.

S jár álom lepte, ájult kerteken,
 Hollófölvérte, árva berkeken;
 Halott a táj, hol útja elvezet;
 Száll pelyhet rázó, tépott fellegen —
 És nem találja, ami elveszett . . .

S az álmot, amit mindörökre lát,
 Lelkén viszi egy holt világon át —
 S a téli éjben elborongva itt,
 Vén ablakom, sóhajva festi rád
 Az örök nyárnak pálmalombjait! . . .

SIPOS DOMOKOS:

Istenem, hol vagy?!

Novellák.

„Kalácsa” kiadása Kolozsvár, 1922.

Meg kell vallanom: kissé dilemmában vagyok, amikor Sipo Domokos könyvéről kritikát kell írnom. Nem azért, mintha nem látnám értékét, erejét és szépségét s mintahogy csak dicserendőt mondhatnék, hanem annál fogva, hogy a könyv kézhez kapása után alig egy hétre máris meg kell mondanom mondanivalómat.

Mert a kritikus is — ha tényleg kritika-író — alkotóművész. Nemcsak alkotó, hanem művész is. (Már amikor odáig fejlődik. Kezdetben a gyermek sem tud járni) Igaz, hogy csak kiegészítő, eszméltető, rámutató, de az. Mert a

Olasz hangok.

Egy olasz politikus röpiratot adott ki, amelyben a szlávok rágalmait ellen védelmébe veszi a magyarokat. Azt írja, hogy a világháborúban a csehek, horvátok, galíciai lengyelek szintén az olaszok ellen harcoltak és ezek a békekötések értelmében nemhogy kártérítést fizetnének, de még ők lépnek fel követelésekkel. Olaszországnak nem szabad Magyarország romlásán dolgoznia, mert a magyarok 1918. óta az olaszok jóbarátai, míg a szlávok a múltban is ellenségek voltak és a jövőben is azok fognak maradni.

Pályanyertes székely író.

A *Hirnök* — Kolozsvárott megjelenő irodalmi és művészeti folyóirat — legújabb irodalmi pályázatán az 1000 leus elsődíjat felei *Fazekas Bertalan*, a fiatal, de erős tehetségű székely író nyerte meg. Lapunk olvasóközönsége nem ismeri még a pályanyertes író, nem is igen szerepelt eddig az erdélyi folyóiratokban, mivel csak nemrég érkezett haza Budapestről, ahol főiskolai tanulmányait fejezte be s azóta a Temesvári Hírlap belső munkatársa volt.

A polgári fiúiskola igazgatója és néhány tanára — valamint egykori tanuló társai — emlékeznek bizonyára a dacos székely fiúcskára, aki írásbeli dolgozataival és önképzőkori szerepléseivel már akkorjában feltűnt különösen Zajzon tanárnak. Különben is kitűnő tanuló volt mindig.

Örömmel vesszük tudomásul a körünkben is élt író első nagyobb erdélyi sikerét annyival is inkább, mivel tudjuk, hogy féligmeddig háromszékinek vallja magát, minthogy édesanyja kézdialmási Illyés-leány. Hogy pedig zseni gyermeklelkét megtermékenyítették Háromszék szépségei: misem mutatja jobban, minthogy pályaművének története is megyénkben, a bálványosi várban játszódik le. Közöljük különben a *Hirnök* szerkesztőségének a pályanyertes műre vonatkozó jelentését a következőkben:

A *Hirnök* 13. és 14. számában (XX. évf.) hirdetett novellapályázatra 22 pályamunka érkezett be. A pályamunkák megíráására felkért

birálóbizottság a következő eredményt közölte szerkesztőségünkkel:

A beérkezett 22 pályamunka közül az 1000 leus elsődíjra a *Rabonbánok* jellegű pályamű a legérdemesebb. Az irodalmi beccsel bíró műalkotás címe: *Bálványos bugása*. A székely mondakörből merített mű székely népmonda, illetőleg történeti monda. Tárja: a bálványosvári rabonbánok pogánynépének a keresztény hitre való térítése. A magas nivóu műalkotás széles vonalú, nagy elmélyedésű és nemes lendülettel megírt művészi munka, mely a hunivadékokat keresztény hitre való térítését erős történeti érzékről tanuskodó beállításban rajzolja meg. Nyelve: színes és tömör. A művet a székelyföld, székely szellem és a székely levegő biztos ismerete és hűséges szeretete lengi át s hatását nagymértékben emeli ez is. A pályamunka szerzője: *felei Fazekas Bertalan*, a Temesvári Hírlap belső munkatársa.

(Akkor t. i. még a T. H. kötelékébe tartozott az író — melynek külső munkatársa ma is, valamint a Brassói Lapoknak és az Ellenzéknek — ma azonban felügyelő-tanári tiszteletet tölt be a nagyenyedi Bethlen-kollégiumban. A szerk.)

HIREK

Szerda, február 7.

— **Halálozás.** Szöcs Lajos telekkönyvvezető, a ref. egyház pénztárosának kis leánya: Szöcs Irén 3 éves korában elhunyt. A kis halott temetése tegnap délután volt.

— **Az új bukaresti lelkész.** A bukaresti ref. egyházközség Derzsi Endre kiskalambfalvi lelkészt papjává választotta. Derzsi Endre régebben segédpap volt városunkban.

— **A tűzoltók álarcos mulatsága.** Tegnap hordozták szét tűzoltóink a hushagyó keddi álarcos mulatságukra a meghívót. A mulatság este 8 órakor kezdődik. A jegyek előre válthatók Turócy István könyvkereskedésében.

— **Egymilliárd leuba került a koronázási ünnepély.** Bukarestből írják: A koronázási költségek likvidálására kiküldött bizottság Saligni elnökletével befejezte munkálatait. A Dimineata szerint a koronázás költségei egymilliárdot tesznek ki.

— **A budapesti Széchenyi-bál.** Budapestről írják lapunknak, hogy múlt héten folyt le a magyar főváros híres Széchenyi-bálja. A megnyitó csárdást József Ferenc kir. herceg Széchenyi Henriette grófnővel, Zsófia kir. hercegnő Patay Györggyel kezdték meg. Megjelent a mulatságon a mánásvilág tagjai és a társadalom előkelőségein kívül József kir. herceg is a családjával.

— **Tea-est.** A reformátusok tea-estje febr. 12-én, hétfőn este lesz a Vigadóban szép műsorral.

— **Az új cukorár.** A kereskedelmi és ipariügyi miniszterium a cukor árának megállapítása céljából értekezletre hívta össze az ország cukorgyárosait. A tárgyalások néhány nappal ezelőtt megállapodásra vezettek. A cukorgyárosok a belföldi cukor nagybani árát 22 leuról 20-25 leura szállították le. Intézkedés történt arra vonatkozólag, hogy a cukorgyárak megfelelő számú vagonhoz jussanak. A hadsereg ellátására vonatkozólag a gyárak százvagont 18 és háromszázvagont 19 leues áron engedtek át. Tárgyalások folynak abban az irányban is, hogy nyerscukrot hoznak be az országba, amelyeket majd a belföldi gyárak dolgozzanak fel. Ezek után, kérjük, miért emelkednek éppen most a cukorárak s miért mérik a cukor kilóját ma 25—26 leuért?

— **Megdrágult a külföldi táviratok szódija.** Február elsejétől kezdve a Magyarországra, Csehszlovákiára, Jugoszláviára és Lengyelországra szóló táviratok szódija 6 leu 50 ban; az Ausztriára, Németországra és Olaszországra szóló táviratok szódija 8 leu 75 ban és a Franciára küldött táviratok szódija 11 leu 20 ban.

— **Cigányok a magyar iskolákért.** A Székelyudvarhelyen megjelenő Székely Közéletben olvassuk: Székelyhodoson cigányok jelentek meg a kath. lelkész előtt és 190 leut adtak át neki, mondván, hogy ezt az összeget néhány napszámra cigány-család adta össze a magyar iskolák támogatására. Mikor még cigányok is így viselkednek, nem volna-e rettentő szégyen és gyalázat, ha akadna olyan magyar, aki iskoláink részére az adózást megtagadná?

— **Ha csókolj, erősen csókolj.** Chicagóban a „North Western University” orvosi fakultásán W. Lee Lewis, a nagy feltaláló előadást

tűkőr, a homorulencse, a negatív kép, (melyik teccik s ahogy teccik), amit a pozitív alkotóművész elé tart, mintegy mondván: imé: lásd meg magad, amilyen vagy — hozzájárul ahhoz, hogy a valóságos alkotó meglátván mások által is magamagát: további alkotásaiban többet, szebbet, jobbat adjon magából olyat, ami érték és kevesebbet, avagy éppen semmit abból, ami elrajzolás, rosszulállítás, vagy pedig tudatlanságból adódott művében kevésbé érték, avagy értéktelenségképen.

Ennélfogva a kritikusnak jól meg kell rágnia azt, amit kritikaképen ki akar kiáltani. Mert hatásában — hahogy tekintély cselekedetében — majdnem olyan szuggesztív erő lehet, mint a pozitív-művész maga.

Könyvről — könyvet: kritikaképen. Szerény nézetem ez. (Nézetem lehet hogy szerény, de kívánságom nem éppen az, ugye?) Legalább is olyan könyvről, melyik megérdemli. Illetőleg íróról, ki — ha nem is kereken kész még alkotásában, de *ígéretében* vindikálhatja magának az íróiságot. De hol vagy erre manapság, tér? Nehány lábas tárcarovatban? Jobban is teszem, ha általános megállapítások helyett szövegek már a könyvről, ha úgy is kevés a rendelkezésemre álló hely.

Ha bármilyen művészalkotás allűrökkel p'acra dobott produktumot magamba nézek, hogy tényleg művészi megnyilatkozása-e az — avagy: ha nem is kereken kész művészi megmutatás még, de, hogy művészlelekből lobog-e a láng — : elsődleges kritériumképen az örömsit lelkesedővé, avagy bosszant bomlóvá, ha van, avagy, ha *nincsen* abban az alkotásban *levegő*? Azaz: ha érzékeltetni tudja az alkotó a kort, az időt, a pillanatot, melyben megmutatását megjeleníti. Ha igen: művészi megnyilatkozás a mű (hogyha nem is tökéletes), különben mesterember érdekes vagy érdektelen eszmélmánya. (Magyarul csizmadia. Politikai csizmadia. Igaz, hogy az ilyeneket öleli magához a földi élet, viszont a Parnaszuszhoz semmi közük.) S ez már nem lenne baj, mert végre is nem a csizmadia gyülekezőhelye a Pantheon. Hanem ezeknél a pozitívumokban: semmi plusz, ellenben pozitív mínusz a „munkájuk.” Rombolók. Szemétdomb, ha csillognak is. Gátjai, akadályai, kerékkötői a Messiások merészet mutatói — és messiáskarásainak. A kor levegőjét a szereplő személyek, a háttérül használt helyek és a történetek tombolásán avagy tespedésén keresztül vetitheti elének a művész. (Hangulatfestés, miliórajz, meseszöveg.)

Nos: ez elsődleges kritériumban művészi megnyilatkozások Sipos Domokos írásai, ha nem

is kereken kész s kiforrottan klasszikus még ez alkotásaiban. (De hiszen oly fiatal még ehhez.) Ámde afelé haladó keménykötésű *ígéret*. (S ez még csak az első könyve.)

Témái — egynek a kivételével — a mából valók. S amit a mából magábanézett: csupa levegővel adja vissza. Akár a faluban, akár a kisvárosban, akár behemót Babylonunkban, vagy a fronton jár témáiban: alakjai hus-vér, cselekedeteik magától értetődően jók vagy rosszak, avagy éppen cselekvéstelenek. (Korunknak klasszikus meglátása.) A történetek pedig logikus következtetései a témáiban tomboló, avagy egykedvűsködő lélekalkatoknak. Nekem nagyon kedves falusi zsánerkép a *Pityumatkor* című elbeszélése. A néhány szereplő pár mondatán s jellemző meglátások miliórajzán keresztül előttünk bájos a falu. Persze ismerni kell a falut, hogy értékét: szépségét és báját értékelhessük.

S hahogy nagyvárosban jár témáiban Sipos Domokos: ott is úgy otthon van, akár a faluban. E tekintetben elsőrangú zsáner: *Iván régi napjai* című novellája. A miniszteri hivatalnokká kunkorodott dzsentrihajítás néhány napja: pompás színodavetés a palettáról. Hamisítatlan pesti — könnyű és semmi — a *Pillanatfelvételekben*, pesti milióban mély, művészi megdöbbentő *A vízkórságos halála*.

Mély emberi érzéshullámokban csapkodó

tartott a — csókról. A hallgatóság rendkívül meg volt lepve, amikor a tudós előadása tárgyául ezt a témát választotta. Lewis találta fel ugyanis a „lewisire“ nevű gázt, amely tudvalevően az összes gyilkoló gázok között a leggyilkosabb. Lewis abból indult ki, hogy az ajkak érintése a bacillusok terjesztésére alkalmas.

— Csak egy esetben lehetséges — mondotta — a bacillusoknak ilyen módon való terjesztését megakadályozni, még pedig abban az esetben, ha rendkívül hevességgel csókolják meg egymást az emberek. Oly odaadással, oly forrósággal, hogy hólyagossá válják az ajkak. Ha ily rendkívüli tüzzel csókolják meg egymást, akkor a keletkezett hő paralizálja a bacillusok mérgező hatását. A csókok legritkább esetben szoktak ily tüzesek lenni. Az emberek majdnem mindig csak éppen hogy egymás ajkát érintik. Még a szerelmesek is csak hébe-hóba feledkeznek meg magukról annyira, hogy „hólyagos csókot“ váltsanak. Éppen ezért azt tanácsolom, hogy inkább ne csókolódzanak. Ha azonban valaki mégis ilyen módon akar érzelmeinek kifejezést adni, akkor tegye azt temperamentumának legfelsőbb fokra való hajtásával. A professzort a hallgatóság megtapsolta az előadás után.

— **Adakozások.** A torjai református egyház céljaira legújabbán a következő adakozások folytak be: Balázs András, Rózsa Sándor, Csáti János 100—100 leu, Veress József, Pilbát Albert, Esztojka Mihály, László Albert, Bances Tamás 50—50 leu, Kovácsi Árpád 40 leu, Bartalis István, özv. Bálint Antalné 25—25 leu, Ince József, özv. Solyom Antalné, Solyom Antal, Bartha András, Kovács József erdőőr, Minka Pálfi 20—20 leu, Barta István, Jakabos József, Gál András 15—15 leu, Hia Mihály, Dávid Mihály (Máté), Bálint József, özv. György Gyuláné, Barta János 10—10 leu, Gúggor Lajos 5 leu, Csoboth János 4 szál épületfa, Csoboth József egy szekér épületfa. Torja, 1923 jan. 8. *Zayzon Lajos, ref. lelkész.*

— **Ünneplik Vilmos excsászárt.** Vilmos német excsászár családi körben ülte meg hatvan-kettedik születésnapját. A napokban nagy összeget juttatott az inséges ruhrvidékieknek. Ennek öröme a szolgaszemélyzet is gyűjtött a ruhrvidékieknek, minek eredménye kétmillió

márkánál több. A világ minden részéből jókívánatokat kapott az exuralkodó, Németországból pedig virágerdővel árasztották el a kastélyát.

— **A Vasárnap fejlődése.** A Benedek Elek író főszerkesztésében megjelenő Vasárnap c. heti szépirodalmi lap jelentékeny változás előtt áll. A lap szerkesztősége örömmel hozza olvasói tudomására, hogy a Vasárnap alapítói részéről kezdeményezett mozgalom, mely az erdélyi magyar írók egy táborba tömörítését tűzte maga elé célul, befejezés előtt áll. Ezek a munkálatok előreláthatólag mindössze pár hetet vesznek igénybe és befejezésük után egy tartalomban és terjedelemben kibővített, állításban is csinosabb Vasárnap fog ismét bekopogtatni az előfizetőkhez. Az új Vasárnap előfizetési ára természetesen emelkedni fog, de a régi előfizetők kárpótlásul a pár heti szünetelésért, ráfizetés nélkül kapják a lapot tovább. A Vasárnap iránya nem változik.

— **Tessék kérem jelentkezni.** Ezzel az udvarias megszólítással fordul a közönséghez Bogdán Arthur fürdő-bérlő, ki dobszóval tette közzé, hogy f. hó 10. és 11-én egész nap gőz- és kádfürdőt tart azon esetben, ha péntek délig kellő jelentkező akad fürdőzésre. A fürdésre előjegyzést Dávid Antal kereskedő üzletében fogadnak el.

KÖZGAZDASÁG.

A métely rohamos terjedése.

Gazdáink, sajnos, még ma is a régi módi szerint gondolkoznak és gazdálkodnak.

A gazdaságukban fellépő veszélyt csak akkor veszik észre, mikor már a kár beállott és azt Isten csapásának tekintve, nagy hithű buzgalommal belenyugosznak Isten akaratába. Arra nem gondolnak, hogy a fellépő veszélyt idejében felismerjék s az ellen az Isten által adott tudomány segítségével védekezzenek.

Igy áll a helyzet a juhok mételykórjával is. A múlt évi esős idő s főként az őszi ropant kedvezett az elterjedésének.

Az utóbbi időben több helyen figyelték meg a levágott, látszólag egészséges juhokat s alig akadt 100 közül kettő (!) melyekben métely ne lett volna.

Az igaz, hogy gazdáink e téren tapasztalt könnyelműségét menti az általános felfogás. T. i. abban a hitben voltak, hogy a rendkívül sok nemzedéken keresztül bonyolultan fejlődő mételynek nincs orvossága.

Az újabb kutatások már ezen a téren is gyönyörű eredményeket produkáltak. Az utóbbi időben ép Udvarhelymegyében, hol rendkívül fejlett s magas nivóju juhtenyésztés van, a mételyirtóval sikeres próbákat végeztek. Általános eredményül már eddig is leszűrődött, hogy 1—2 eset kivételével teljes gyógyulás állott be. A leromlott állatok szépen feljavultak s a kis zökkenő után jóerőben élnek. Az az egy-két elhullott is rendkívül súlyos eset volt s jóformán amugy is az elhullás előtt állottak. Lehetett esetleg kezelési hiba is, mert a többi esetben igen szép klappoló eredményt találtak.

A próbákat végző gazdáknál érdekes, hogy minden tudományos alap nélkül is az a meggyőződés fejlődött ki, hogy egy ilyen gyógyszerrel az egész mételykérdés, a himlő s más ragadós betegségek mintájára preventív intézkedés volna a legcélszerűbb. Vagyis minden juhoknak kellene évenként az orvosságot beadagolni s akkor 4—5 éven belül szinte eltűnne magamagától a métely!

Ez mindenesetre nagyon megfontolandó volna az egységes eljárás szempontjából, már csak azért is, mert pl. egy 100 juhos gazda 2 juh egy évi hasznából fedezni tudja a gyógyszer árát.

Mindenesetre nagy hálára kötelezte le gazdaközönségünket az Udvarhelyi Földmives Szövetség, hogy e fontos kérdésben magához ragadta a vezetést s egyesületesi-játék helyett megfogta a dolog végét s e szer kipróbálásával és forgalombahozatalával megmenti az egyest az ujságokban található s legtöbbször erősen reklamirozott, de kevés hatású szerekekkel való költséges kísérletezéstől.

Az egész ügy intézése tulajdonképp Varró Elek egyleti titkár kezében van, aki fáradságot nem ismervé, küzd a székely népéért s annak gazdasági felvirágzásáért. Az érdeklődőknek, mint értesülünk, készséggel áll rendelkezésére.

s tragikummal terhelt az *Édes jó Istenem — hol vagy?* és a *Templomabló*. Ezekben s különösen az előbbiben: a kisváros levegője csap belénk keservesen kemény kiötvözésben.

Az őszirózsás forradalom falusi levegője *A kastélytető fellángol!*; a képviselőválasztásos, érettségis, egészséges szentimentálisos diákhangulatok a *Boldog idők*; Erdély aranykorának patinás levegője pedig *A székely tölgy és a spanyol gránátalmavirág meséje* című elbeszélések-ből villan belénk.

A kaszárnya és a frontlevegő az *Éjszeli párbaj* és a *Hazafelé* című novellákban élénkíti vissza ottszerzett élményeinket olyan néhány vonásában is megmutató módon, mintha az író maga is robotolt volna laktanyákban s harcokban. (Avagy tényleg úgy volt?) De ami nem szükségszerűen fontos. (Lám: *Szabó Dezső* sem járt a fronton, soha, mégsem rajzolta meg a frontéletet nálánál különbül — és klasszikusan hiven — eleddig senki.) Az elsodort falu. (Bezzeg *Molnár Ferenc*, *Biró Lajos*, *Kéri Pál*, nem hoztak magukkal a frontokról semmit, pedig nagy fene haditudósítókka mentették fel magukat. Igaz, hogy ahol ők voltak: ott még kevésbé lehetett háborút látni, mint itthon. Mert ők az „oberkommandók“ körül szagláztak. Ott pedig csak enni-inni, gázsulórozni és butulni lehetett a környezetnek miatta.) Hanem

ember kell a gátra. Művész. Érzőn vonagló, látatlanul is látó és fölfelé fantáziáló egészséges agyberendezettség. És *elhivatottság*. Nem pedig len hajashus. És kikürtölt kulturproccság.

Másik elismerést provokáló művészképesség *Sipos Domokos*nál a *nyelv*. Tulajdonképpen legelőbb is erről kell vala szólnom, hiszen az írónak a nyelve az, ami festőnél a szín, zeneköltőnél a hang s amivel levegőt lehel, hangulatot fest, történetet tombol.

Sipos Domokos nyelve magyar, zamatos s így jóízű. Mindazonáltal — noha meg-megcsillan a modern magyar nyelvkezelés készsége — némely helyen s elég gyakran: elkoptatott szókomban szól. (Olvasás közben ki is javítottam e mondatait s hiszem, hogy épen, mert nyelvnek eredetiségében erős: akceptálni fogja idevágó megmutatásaimat, mik az ő részéről felületes elrajzolások, — stilisztikai botlások — lehetnek csupán.) Ne tévesszük össze: egészen más: régieskedő, patinásszavakban szólni valamely régebbi kórhangulatát hozandó és megint más: kopott szóképekkel rontani az egyéni zamatot. Nyelvi pompát illetőleg a *Hazafelé* című novellája vezet. S nekem nagyon teccik — általában is — *A székely tölgy* hangulatot halmazó nyelve.

Meg kell még említenem, hogy a külön-

böző székely s erdélyi tájszólásokat hibátlanul használja mindig s ha nem is oly pazarul pompás népiyen, mint a *Nyirő* például, de sohasem hamis.

Sipos Domokos: az ember, a művész s az alkotó ennek a közeljövőben feldobbanó győzelemnek keménykezü, szépszívű és lobogó lelkű konok katonája. Noha minden képessége meg volna arra, hogy szemétkben szemétketlenkedő kéjelgők lihegő kéjence legyen, avagy prűdériában fulladozó kései kórok „bájos“ kiskasává kunkorodjék: ő még sem metamorforizál egyik egészségtelen végletbe se, hanem adja *magvasmagából* azt, amire *elhivatott*.

Előre hát, Domokos! Utad, melyen már megindultál: gyönyörű érték-ut. Szándokod: fajtád szeretetén át az egyetemes emberszeretből világokon szerte szépülő szociális szent szeretet. Tetted: tragédiák tombolásának élénk döbhentésén keresztül az örök Jó, az örök Szép és az örök Dal magyar muzsikája legyen. Hogy általad is följebb jussunk az örök Vágyak: a Tökéletesedés transcendens Teljessége felé!

Sipos Domokos könyvének minden erdélyi magyareMBER asztalára s könyvtárába *kell* kerülnie. Több: a szívébe *kell* szépülnie.

Felei Fazekas Bertalan.

Ma sirtam érted utoljára . . .

Vádolni nem tudna téged összetörött
[lelkem,
Néha, csöndes alkonyatkor visszahívsz
[még engem . . ."

Vagy valahol.

Ahol csupa elhervadt rózsza
Illattalan utolsó csókja
Hullong az őszi, sárga, esti fényben.
Valahol én rám vársz tán épen
S hiába vársz . . .

Vagyok a késő, nagy szerelmed,
Vagyok az álmod, a vágyad, a lelked,
Minden vagyok, mit hasztalan kívánsz . . .
Te vagy az: várlak, te vagy az: szeretlek,
Nem tudom, hol vagy, nem tudom, mi vagy
És nem találkozunk soha, sehol.

A te neved sorsom véletlenje!
Lehetett volna feslett ajku asszony,
Útcaleány, cseléd egy uri boltba',
Vagy hogyha el se jöttél volna,
Akkor se lenne semmi máskép.
Keresztutján kétségnek, vágynak,
Amerről nehéz idők szállnak,
Jöttödre ugys egyre várnék! . . .

Haldokló ősznek megdermedt kezéből
Szerteszét hull egy nagy csomó virág,
Az esti szél jajongva tépeget
Egy rég elfakult, halk melódiát . . .

Köd jár utánam, dér csillog előttem,
De mint vak éjben szentjánosbogár,
Még mindig hordom hült fényét szívemben
A napnak, mely már régen messzi jár! . . .

Templomzugoly homályos árnyán,
Kitérdelt, hűs kövekre hullva,
Ma még talán rám találtál volna,
Ma kellett volna jönnöd értem,
Fáradsugáros, őszi fényen.

Fáradsugáros délutánon
Gyönyörű volt a hervadásom.

Gyönyörű, késő hervadásból
Üzenek hozzád messzi nyárba:
A régi könnyel, régi vágyból,
Ma sirtam érted utoljára . . .

(1922. november.)

J.

Innen-onnan.

* **A nő Finnországban.** A finn nőknek minden pálya nyitva áll hazájukban s a férfakkal minden tekintetben egyenlő jogokkal bírnak. Senki sem gondol arra, hogy olcsóbb munkabért adjon nekik, mint amennyi megilletné őket, ha férfiak lennének, hiszen ugyan-ugy és ugyanannyit dolgoznak, mint azok. Különösen a mezői gazdálkodásban alkalmazzák őket előnyös feltételek mellett. A finn nők egyébként rendkívül nagy testi ereje van s egyébként is igen szívós, ami annak tulajdonítandó, hogy kora reggeltől kezdve nehéz és folytonos munkában töltik idejüket. Tejgazdaságokban kitűnő jószágigazgatóknak válnak belőlük, tiszták, pontosak és dolgozók s nagy erélylyel vezetik a legkiterjedtebb gazdaságokat is. A kereskedelmi életben is lépten-nyomon alkalmazzák őket. A finn tanítói karnak negyven százaléka nő. Feltalálható továbbá az állami hivatalokban, a vasúti, távirdai és postai hivatalokban és soha sem kéri tőlük, hogy ne menjenek férjhez. Fölösleges is volna ez, mert amellet, hogy hivatásuknak kitűnően megfelelnek, jó anyák és jó hitvesek is. Még a legelőkelőbb körökhöz tartozó hölgyeknek is alig vannak igényeik fényezés és szórakozás tekintetében s nagy ambícióval üzik a háziipart, különösen a szövésben. Majdnem minden valamire való finn családnál van egy szövőszék. A mi nőink mennyire példát vehetnének finn testvéreiktől!

Apró kellemetlenségek.

Olyan valakivel találkozni, aki tartozik nekünk.

Amikor egy nagyon mulatságos történet elmondásába kezdünk, észrevenni, hogy a jelenlevők egyike nagyon meg fog sértődni.

Apró örömök.

Egy nagyképű barátunk szobájában elég jó helyen találni meg egy ajándékunkat, amelynek hatásától nem sokat vártunk.

Bánatos arccal jelenni meg egy gyászoló családnál és észrevenni, hogy a gyászoló család elég jókedvű.

Hölgyek jelenlétében kihuzni a dugót egy olyan palackból, melylyel eddig senki sem bírt megbirkózni.

Akiket meg szeretnénk csókolni.

A sebészt, aki a rajtunk végzendő operációt nyolc napra elhalasztja.

Az ismeretlen urat, ki a kupében nagy élvezettel olvas egy cikket, amelyet mi írtunk.

Akiket meg szeretnénk verni.

A kis gyereket, aki mindenáron azt akarja, hogy játsszunk vele, holott mi a mamájába vagyunk szerelmesek.

A szellemes társalgót, aki alig tudja megvárni, hogy a mondanivalónkat befejezzük és ő elkezdhesse az övét.

* **A ládafia.** A főtéren a Benovits-üzlete előtt beszélget négy falusi. Az egyik mondja: — Eladtam a tehént. Kaptam érte 4000 leut. Betettem a ládafiába. Eladtam a sertést. Kaptam érte 4000 leut. Betettem a ládafiába. Feleségem eladta a tyukokat. Kapott értük 900 leut. Betettük a ládafiába. Van 8 köből földcsékén. Kiadtuk felébe. Mi pedig ketten elszegődtünk 20,000 leuért . . .

Városi mozi.

(A mozi-iroda közlése.) Február hó 10-én, szombaton 1/2 9, 11-én, vasárnap d. u. 5, este 1/2 9 órakor kerül bemutatásra *Sulamith*, keleti történet 5 felvonásban. Minden embernek az ég nagy könyvében meg van írva a sorsa; Sulamithé is. Egy utazás alkalmával Sulamith eltéved, sőt egy erdei kut mélyére zuhan. Absolon, hős vezér azonban szerencsésen kimentí a bajból, sőt házasságot ígér a szép leánynak, ha majd győztesen tér vissza a csatából, ahová hívja a kötelesség. Hűségeskü fogadnak egymásnak; fogadásuk tanui a kut és a vadmacska. Absolon távozik, Sulamithot elfeledi, más nővel köt házasságot, de a gyermekeit ért csapás észreteríti, felesége beleegyezésével fölkeresi Sulamith otthonát, a leány azonban már halott. Absolon bánatában világgá megy, míg végzeté őt is eléri. — Tekintettel e műsor horribilis kölesöndijára, a helyárok mérsékelten lesznek felemelve.

NYILTTÉR*)

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik boldogult férjemet betegségében meglátogatták, ugyszintén azok, kik temetésén résztvettek, vagy részvételükkel felkerestek, fogadják ezuton hálás köszönetemet.

Özv. Jancsó Sámuelné.

*) E rovatban foglaltakért sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

Elveszett egy arany karperec. Akimegkapja vagy tud róla, adja át a Kézdivásárhelyi Könyvnyomda r.-t. üzletében 200 leu jutalom ellenében.

Lóheremagot

folyó hó 15-ig vásárolok.

Ármegállapításhoz feltétlenül minta szükséges.
BARTHA ÁRPÁD, Sepsiszentgyörgy.

Eladó: egy új Schunda féle pedálos CIMBALOM.

Cim a Könyvnyomda r.-t. üzletében megtudható.

Siessen bevásárolni, mert olcsó árban még kapható:

Schiffon, Sephir, Barchet, Tennis-flanel, Sárga vászon, Paplan.

Nagy választék:

női- és férfi szövetekben,
mindenféle hozzávalókban

Benovits I. Jenőné
Kézdivásárhelyen.

Eladó egy jókarban levő bőrfedeles KOCSI.

Értekezni lehet a kiadóhivatalban.

Eladó egy jókarban levő nagy férfi bunda és 2 pár csizma.

— Értekezni lehet a kiadóhivatalban. —

Törülközők, abroszok, szalvéták, ágyszerítők, különböző szép mintákban. Len és kender fonalakot ontókul elfogadok. **Szakács Ferenc,** műszövőmester. Kézdiszentkereszt.

Sok pénzt takarít meg,

ha megkóstolja a

világosi özv. Grisháber Mórné
Erdélyszerte ismert borpincéjéből

érkezett jó **boraimat.** Nagyban vételnél zamatu — 8 leu.
Házhoz vive literenként 10 leu.

Özv. Jancsó Ernőné
dohányáruda, Kézdivásárhely.

Eladó: egy kőház,

mely áll 4 szoba, előszoba, fürdőszoba, konyha, kamara, mosókonyhából, 2 pincével, kuttal, melléképületekkel, disz-gyümölcsös és konyhakerttel. — A lakás azonnal átvehető. — Felvilágosítást ad e lap kiadóhivatala.

Az Erdélyi Bortermelőknél

a Kézdivásárhelyi Takarékpénztár alatti
— pincéjébe több vagon igen kitűnő —

BOR
ÉRKEZETT.

Árak: 6.— 7.— 8.— és 9.— leu.

Egy jó forgalmu

vendéglő

berendezéssel együtt eladó.

Bővebb felvilágosítást ad e lap kiadóhivatala.

„SAXONIA” NR. 370.

Kitűnő Kisküküllővölgyi

BOROK

olcsó árban kaphatók

WEGENDT, Vidombák 4. szám.

(Brassó mellett.)

Eladó egy jó karban levő Singervarrógép.

— Értekezni lehet a kiadóhivatalban. —

Ma már senki se csodálkozik azon,

hogy Erdély legkedveltebb, legelterjedtebb magyar nyelvű napi lapja, a

BRASSÓI LAPOK.

Mert a Brassói Lapok cikkei a magyarság szívéből fakadnak, tántoríthatatlanul szolgálják az igazságot és mert hírszolgálatuk eleven, ötletes és tökéletes.

A Brassói Lapok előfizetési ára egész évre 280, félévre 145, negyedévre 75 és egy hónapra 26 leu. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal:
o BRASSÓ, KAPU-UTCA 66. o